

פתיחה לפרק "אף על פי"

עקרוני האם חובה זו של האשה היא מוחלטת או שהיא נתונה לשינוי לפי הנסיבות. אף לשאלה זו יש צד שאינו ממוני בלבד – האם יכולים הבעל או האשה להקדיש (או לאסור על ידי נדר) את מעשה ידיה של האשה. התחייבות אחרת, שהיא מהותית לנישואין, היא לקיים יחסי מין. אף כאן עולות כמה בעיות מעשיות. למן השאלה מה היא ה"עונה" הראויה לכל אדם, עד לשאלה כיצד דנים באיש או אשה שאינם רוצים לקיים את ההתחייבות הזו. אף חובת הכסות והמזונות צריכה להגדרות. הגדרות אלה, לפחות לגבי הגבול התחתון שלהן, נחוצות במיוחד כאשר אין האיש והאשה מצויים במשך כל הזמן יחד, ויש לקבוע סכומים וכמויות כאשר יש אדם אחר המתמנה על ידי הבעל לספק את צרכי אשתו במזון ובכסות. בירור העיוני והמעשי של השאלות הללו הוא עיקרו של פרק זה.

פרק זה הוא המשך הדברים שנידונו בפרק הקודם – דיני הכתובה ותנאי הכתובה. בעיה אחת היא סכום הכתובה, הן לגבי הסכום הקטן ביותר של הכתובה, האם הסכום שקבעו חכמים הוא חובה שאין לסטות ממנו, והן לגבי תוספת הכתובה שאדם מוסיף לאשתו מרצונו ובגביית תוספת זו. שאלה אחרת בכתובה עצמה היא מה הוא הזמן שבו מתחיל תוקפם של תנאי הכתובה, בעיקר לענין חיוב המזונות. לשאלה זו יש צד נוסף שאינו שייך לדיני מזונות בלבד, שכן ישראלית הנשואה לכהן זכאית לאכול בתרומה, ויש לברר מאיזו שעה (אירוסיין, הזמן שנקבע לנישואין, נישואין בפועל) מתחילה זכות זו. בין תנאי הכתובה יש גם התחייבות של האשה לעשות מלאכות שונות עבור הבעל, אלא שחובה זו צריכה להגדרה הן מבחינת מהותן וכמותן של המלאכות הללו, והן בבירור